

Hallituksen esitys Eduskunnalle Kansainvälisen työkonferenssin 49. istuntokaudellaan vuonna 1965 hyväksymistä yleissopimuksista ja suosituksista.

Kansainvälinen työjärjestö (ILO) piti vuonna 1965 tavanmukaisen yleiskokouksensa, 49. Kansainvälisen työkonferenssin, jossa Suomea edusti työjärjestön perussäännössä (As.kok. 505/1947) edellytetty hallituksen, työnantajain ja työntekijäin edustajien muodostama valtuuskunta. Konferenssi, jota on tarkemmin selostettu Sosiaalisen Aikakauskirjan n:ossa 7—8/1965, hyväksyi kaksi yleissopimusta ja kolme suositusta. Yleissopimuksista toinen koskee ikärajan määrittämistä työntekijälle maanalaiseen kaivostyöhön pääsyä varten, toinen nuorten henkilöiden lääkärintarkastusta heidän sopivuutensa toteamiseksi maanalaiseen työhön kaivoksissa. Suosituksista yksi koskee perheenhuoltovelvollisten naisten työllistämiskysymystä, toinen ikärajan määrittämistä kaivostyössä ja kolmas maanalaisissa kaivoksissa työskentelevien nuorten henkilöiden työehtoja.

Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artiklan 5 a kohdan mukaisesti on kysymyksessä olevat yleissopimukset lähetetty kaikille järjestön jäsenvaltioille, joiden lukumäärä oli 114, sopimusten mahdollista ratifiointia varten. Samoin on suositukset perussäännön mainitun artiklan 6 a kohdan mukaisesti lähetetty jäsenvaltioiden tutkittaviksi siinä tarkoituksessa, että niitä ryhdyttäisiin toteuttamaan kansallisella lainsäädännöllä tai muulla tavoin. Perussäännön saman artiklan 5 b ja 6 b kohtien mukaisesti saatetaan kysymyksessä olevat sopimukset ja suositukset Eduskunnan käsiteltäviksi niiden johdosta mahdollisesti tarpeellisiksi katsottaviin toimenpiteisiin ryhtymiseksi.

Hyväksyttäväksi esitettävän yleissopimuksen suomenkielille käännetty teksti samoin kuin alkuperäisteksti englanninkielisenä ovat tämän esityksen liitteessä A. Sopimuksen

ranskankielinen teksti on ruotsinkielisen esityksen vastaavassa liitteessä.

Toisen yleissopimuksen samoin kuin suositusten suomenkielille käännettyt tekstit ovat liitteissä B—E.

**HYVÄKSYTTÄVÄKSI ESITETTÄVÄ
YLEISSOPIMUS:**

Yleissopimus (N:o 124), joka koskee lääkärintarkastusta, jolla todetaan nuorten henkilöiden soveltuvuus maanpinnanalaisiin töihin kaivoksissa.

Sopimuksen oleellisimpana sisältönä on, että maanalaisiin kaivoksiin, kivilouhimot niihin luettuna, työhön otettavat alle 21 vuoden ikäiset työntekijät on työhön otettaessa alistettava perusteelliseen lääkärintarkastukseen ja että tarkastuksia on säännöllisesti vähintään kerran vuodessa uusittava. Lääkärintarkastusten tarkoituksena on todeta nuorten työntekijäin fyysinen soveltuvuus maanpinnanalaisiin töihin. Varsinaisen lääkärintarkastuksen sijasta voidaan 18—21-vuotiaitten nuorten henkilöiden tarkastus suorittaa, milloin asianomainen viranomaisen lääkärin lausunnon hankittuaan sen salli, muillakin menetelmillä, jotka katsotaan samanarvoisiksi tai tehokkaammiksi verrattuna lääkärintarkastukseen ja edellyttäen, että edustavimmat työnantaja- ja työntekijäjärjestöt ovat antaneet siihen suostumuksensa.

Mainittujen tarkastusten tulee olla asianomaisen viranomaisen hyväksymän lääkärin vastuun ja valvonnan alaisena suoritettuja ja on niistä annettava todistus. Röntgenkuva keuhkoista on pakollinen. Tarkastusten tulee

olla tarkastettavalle maksuttomia. Alle 21-vuotiaista työntekijöistä on työnantajan pidettävä kortistoa, joka on ammattientarkastajan käytettävissä. Kortistoon tulee olla merkittynä asianomaisen työntekijän syntymäaika, hänen työnsä laatu ja todistus hänen soveltuvuudestaan tähän työhön. Työntekijäin edustajilla on pyynnöstä oikeus saada tietoonsa kortistoon merkityt tiedot. Asianomaisten viranomaisten on kussakin maassa ryhdyttävä välttämättömiin toimenpiteisiin turvatakseen yleissopimuksen määräysten tehokkaan soveltamisen ja määräysten noudattamisen valvonnan asianomaisten tarkastusviranomaisten avulla. Soveltamissäännökset on laadittava kuulemalla edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä.

Yleissopimuksen ratifioimisen edellytyksenä on, että maassa voimassa oleva lainsäädäntö ja muut säännökset täyttävät sopimuksessa olevat vaatimukset. Suomessa voidaan katsoa näin olevan.

Työturvallisuuslain (299/58) 44 §:ssä säädetään yleisesti kaikkia työntekijöitä koskavana, että milloin työn katsotaan aiheuttavan erityistä sairastumisen vaaraa, valtioneuvosto voi määrätä, että työnantajan on kustannuksellaan toimituttava työntekijäin lääkärintarkastus määrättyssä ajassa työhön ottamisen jälkeen ja että lääkärintarkastus on uusittava määräajoin työsuhteen kestäessä tai ammattientarkastajan niin määrätessä. Jos lääkärintarkastuksessa osoitetaan, että työntekijällä erityisen herkkyyden, rakenteellisen heikkouden tai muun henkilökohtaisen syyn takia on ilmeinen alttius saada työstä vaaraa terveydelleen, alkoon häntä sellaiseen työhön käytettävä, sanotaan laissa. Valtioneuvoston päätöksessä lääkärintarkastuksista työturvallisuuslain 44 §:ssä tarkoitettussa työssä (232/61) onkin työnantajan kustannuksellaan toimituttavista lääkärintarkastuksista määrätty, että alkutarkastus on suoritettava viimeistään yhden kuukauden kuluessa siitä, kun työntekijä on aloittanut tällaisen työn, ja että työn jatkuessa on määräaikaistarkastus suoritettava vähintään kerran vuodessa. Niiden töiden luettelossa, joita valtioneuvoston päätös koskee, mainitaan muiden ohella työ kivipölypitoisessa ympäristössä kaivoksissa ja tunneleissa sekä kivenhakkaamoissa ja kivenmurskaamoissa. Sama valtioneuvoston

päätös edellyttää, että pölykeuhkotutkimuksissa, jollaisia kaivoksissa ja tunneleissa sekä louhimoissa suoritettaviksi määrättyt tutkimukset nimenomaan ovat, suoritetaan röntgenkuvaus ja että kuvat lähetetään Työterveyslaitokselle, joka pyynnöstä antaa kuvista lausunnon yrityksen lääkärille. Niinikään edellyttää päätös, että tarkastuksen tuloksista on pidettävä vahvistetun lomakkeen mukainen terveystodistus ja että ammattientarkastajalla ja ammattientarkastuksen avuksi määrättyllä asiantuntijalla on oikeus pyynnöstä saada täten syntyvät tiedot.

Kun kaivoslain (503/65) mukaan naisten pitäminen kaivoksessa sellaisessa työssä, jota tehdään maanpinnan alla, on kielletty (58 §) ja kun laki nuorten työntekijäin suojelusta (669/67) niinikään säätelee lääkärintarkastuksen pakolliseksi 18 vuotta nuoremman henkilön ollessa kysymyksessä, voidaan todeta, että Suomessa voimassa oleva lainsäädäntö ja muut määräykset jo nykyisellään vastaavat yleissopimuksen sisältämiä määräyksiä. Se eroavuus voimassa olevan lainsäädäntöme ja yleissopimuksen määräysten välillä tosin on, että sopimuksen edellyttämä työhön soveltuvuutta koskeva ensimmäinen lääkärintarkastus ilmeisesti on tarkoitettu suoritettavaksi jo ennen kuin asianomainen nuori työntekijä aloittaa työnteon kaivoksessa, kun sen sijaan edellä mainitun valtioneuvoston päätöksen mukaisesti riittää, kunhan lääkärintarkastus suoritetaan viimeistään kuukauden kuluttua työntekijän työhön ryhtymisestä. Tämä ristiriita voitaneen kuitenkin katsoa siksi vähäiseksi, ettei sillä asian laatuun katsoen ole mitään käytännöllistä merkitystä. Sitä paitsi voidaan valtioneuvoston päätöstä siinä tapauksessa, että tämä määräysten eroavuus vastoin odotuksia aiheuttaisi ILO:n taholta huomautuksen, muuttaa tältä osin yleissopimuksen määräyksen kirjaimellisestikin toteuttavaksi.

Mitä siihen yleissopimuksen määräykseen (5 artikla) tulee, että maan asianomaisten viranomaisten tulee yleissopimuksen soveltamissäännöksistä neuvotella edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, voitaneen katsoa, että mainituilla järjestöillä on aikanaan ollut mahdollisuus lausua käsityksensä tässä asiassa. Mitä edelleen yleissopimuksen 4 artiklan edellyttämään sopimuksen määräysten tehokkaan noudattami-

sen valvontaan tulee, kuuluu se työturvallisuuslakimme mukaan ammattientarkastusviranomaisille ja on laissa säädetty rangaistus lain tai sen nojalla annettujen määräysten rikkomisesta.

Edellä lausutun perusteella esitetään,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä Kansainvälisen työkonferenssin vuon-

na 1965 hyväksymän yleissopimuksen, joka koskee lääkärintarkastusta, jolla todetaan nuorten henkilöiden soveltuvuus maanpinnanalaisiin töihin kaivoksissa, ja antaisi suostumuksensa siihen, että Hallitus ryhtyy tarpeellisiin toimenpiteisiin yleissopimuksen ratifioimiseksi.

YLEISSOPIMUS, JOTA EI ESITETÄ HYVÄKSYTTÄVÄKSI, SEKÄ SUOSITUKSET:

Yleissopimus (N:o 123), joka koskee maanpinnanalaisiin töihin kaivoksiin pääsemiseksi vaadittavaa vähimmäisikää.

Jo vuonna 1935 oli Kansainvälinen työkonferenssi hyväksynyt yleissopimuksen, jolla naisten pitäminen maanpinnanalaisissa töissä kaikenlaatuisissa kaivoksissa oli kielletty. Tämän sopimuksen on Suomi aikanaan ratifioinut, koska naista ei kaivoslakimme mukaan saada pitää sellaisessa työssä, jota tehdään maanpinnan alla. Vuonna 1937 oli työkonferenssi lasten vähimmäisikää teollisuustyöhön pääsemiseksi koskevassa sopimuksessa, jota on sovellettu myöskin kaivostöihin, määrännyt, ettei 15 vuotta nuorempia lapsia saada pitää työssä. Ollen sitä mieltä, että kaivoksissa suoritettavat työt luonteensa puolesta ja niihin liittyvien olosuhteiden vuoksi ovat vaarallisia työntekijöiden hengelle, terveydelle ja myös moraalille, työkonferenssi vuonna 1965 katsoi olevan paikallaan hyväksyä kansainvälisenä vaatimuksena korkeamman kuin 15 vuoden iän maanpinnanalaisiin töihin pääsyä varten.

Vaikka ikärajan korottamista korkeammaksiin puollettiin, jäi se nyt tehdyssä sopimuksessa 16 vuodeksi. Missään tapauksessa ei maanpinnanalaisissa töissä olevan nuoren henkilön alin ikä saa sopimuksen mukaan olla 16 vuotta alempi. Ikärajan noudattamista tulee sopimuksen mukaan asianmukaisesti pidetyn ja ammattientarkastajain nähtäväksi asetettavan kortiston avulla tehokkaasti valvoa.

Suomessa on puheena oleva ikäraja nykyisin 18 vuotta. Jo vuonna 1929 annettu laki lasten ja nuorten henkilöiden käyttämisestä ammattityöhön kieltää lasten ja 15—17-vuotiaitten nuorukaisten käyttämisen työhön maanalaisissa kaivoksissa ja kivilouhimoissa,

minkä kiellon noudattamista ammattientarkastus saman lain mukaan valvoo.

Meillä nykyisin voimassa oleva lainsäädäntö ei täten asettaisi esteitä puheena olevan yleissopimuksen ratifioimiselle. Kuluvan vuoden toukokuun alusta tulee kuitenkin voimaan Eduskunnan jo hyväksymä laki ja sen nojalla annettava asetetus nuorten työntekijäin suojelusta, jonka mukaan, vaikkakin nuoren työntekijän pitäminen kiven tai malmin louhintatyössä taikka kaivostyössä maan alla muuten olisi kiellettyä, ammattiopintotarkoituksessa tällainen työssäpitäminen kuitenkin tulisi mahdolliseksi. Sen estämättä, mitä kieltävä pääsäädos säätäisi, saisi uusien määräysten mukaan oppisopimussuhteessa olevaa tai muutoin julkisen valvonnan alaisena ammattioppia saavaa nuorta työntekijää hakemuksesta, milloin se ammatin oppimiseksi on välttämätöntä, pitää mainitunlaisessa työssä, tosin ehdolla, jotka opetusta valvova ministeriö tai keskusvirasto, hankittuaan asianomaisen työsuojeluviranomaisen lausunnon, asettaa.

Koska ei ole syytä asettaa esteitä sinänsä oikeaksi ja hyödylliseksi havaitulle lainsäädännön kehittämiseksi, on Hallitus sitä mieltä, ettei puheena olevaa yleissopimusta voida meillä ratifioida.

Suositus (N:o 124), joka koskee maanpinnanalaisiin töihin kaivoksiin pääsemiseksi vaadittua vähimmäisikää.

Edellä selostetun vähimmäisikää koskevan yleissopimuksen täydennykseksi hyväksyi työkonferenssi samaa asiaa koskevan suosituksen. Suositus antaa eräitä yksityiskohtaisempia ohjeeksi tarkoitettuja määräyksiä

vähimmäisikävaatimuksen toteuttamisesta. Siinä sanotaan, että milloin jossakin maassa vähimmäisikä on alempi kuin 16 vuotta, olisi heti ryhdyttävä toimenpiteisiin ikärajan korottamiseksi yleissopimuksen määrittelemään 16 vuoteen. Samalla tuodaan julki pyrkimys päästä korkeampaan ikärajaan. Vähimmäisikää olisi asteittain pyrittävä korottamaan kunnes päästään 18 vuoden rajaan. Tätä korkeampaa vähimmäisikärajaa tavoiteltaessa tulisi kunkin jäsenvaltion ottaa huomioon yleinen oppivelvollisuus ja sen täyttämiseen vaadittava ikä samoin kuin tulevien kaivostyöntekijäin ammattiinsa valmentamista tarkoittavat toimenpiteet ja muihin teollisuusammatteihin pääsemiseksi vaadittava ikä.

Suosituksessa tunnustetaan täten oikeaksi se Suomessa nyt hyväksytty näkökanta, että yleisestä vähimmäisikärajasta poiketen olisi työssäpitäminen maanpinnan alla sallittava ammattiopin hankkimiseksi. Tämän tulisi kuitenkin, kuten meidän uudessa laissammekin edellytetään, tapahtua pätevien henkilöiden asianmukaisen valvonnan alaisena ja viranomaisten määräämillä ehdoilla. Nuorta henkilöä, joka on ammattiopintonsa päättänyt, voitaisiin suosituksen mukaan viranomaisten määräämillä ehdoilla ja asianomaisen valvonnan alaisena pitää kaivostyössä muutoinkin kuin vain koulutustarkoituksessa. Erikoissäädöksillä tulisi kuitenkin vahvistaa ne tehtävät ja työolosuhteet, jotka tällöin voisivat tulla kysymykseen. Tietyissä nuoren työntekijän terveydelle vaarallisissa tehtävissä ja olosuhteissa sekä heidän turvallisuuttaan vaarantavissa töissä ei missään tapauksessa saisi vähimmäisikä olla alle 18 vuotta. Suosituksessa annetaan lähempiä ohjeita sellaisia tapauksia varten, joissa yleinen oppivelvollisuuden päättämiseksi on alempi kuin vähimmäisikäraja kaivoksiin pääsyä varten.

Kun Suomessa, kuten sanottu, kaivostöihin pääsyn ikäraja jo on 18 vuotta ja kun vasta säädetyin lain nojalla annettava asetus nuorten työntekijäin suojelusta pyrkii ottamaan huomioon sen ammattikoulutuksen kannalta oikeaksi tunnustettavan näkökohdan, että ammattiin valmistautumista varten alle 18-vuotiaittenkin nuorukaisten olisi saatava mahdollisuus harjoittelunomaisesti työskennellä maanpinnan alla, on meillä jo asianmukaisesti huomioon otettu suosituksessa esitetyt näkökohdat. Näin ollen ei suositus antane aihetta enempään toimenpiteisiin.

Suositus (N:o 125), joka koskee maanpinnan alla kaivoksissa työskentelevien nuorten henkilöiden työehtoja.

Tämäkin asiakirja koskee nuoria henkilöitä kaivostyössä ja liittyy siten edellä selostettuihin. Ottaen huomioon eräät jo aikaisemmin hyväksytyt kansainväliset sopimukset ja suositukset nuorten henkilöiden työehtoista työkonferenssi katsoi, että maanpinnan alla suoritettavia töitä silmällä pitäen tarvittiin eräitä täydentäviä kansainvälisiä säännöksiä, jotka nyt hyväksyttiin suosituksen muodossa. Nämä säännökset koskevat työntekijäin suojelemista sairauksilta ja tapaturmilta, työolojen järjestelyä, viikkolepoa, vuosilomaa ja alaikäisten kouluttamista.

Kaivoksissa työskentelevien nuorten henkilöiden koulutusohjelmaan tulisi suosituksen mukaan kuulua sekä teoreettista että käytännöllistä opetusta niitä terveydellisiä ja tapaturmavaaroja vastaan, joille kaivostyöläinen on alttiina, sekä opetusta hygieniassa ja ensiavun antamisessa samoin kuin toimenpiteissä terveydellisten ja tapaturmavaarojen torjumiseksi. Nuoret työntekijät olisi lähinnä työnantajan kustannuksella varustettava sopivalla suojavaatetuksella ja muilla asiaan kuuluvilla varusteilla. Nuorten fyysisen kehityksen edistämiseksi olisi ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin kuin virkistys- ja urheilutoiminnan, puku- ja suihkuhuoneiden ja nuorille tarpeellisen erityisravinnon hankkimiseksi ja järjestämiseksi.

Alle 18-vuotiaitten viikkolevon tulisi kaivoksissa olla vähintään 36 tuntia ja pyrkimyksenä tulisi olla sen pidentäminen 48 tuntiin. Vuosiloman tulisi suosituksen mukaan käsittää vähintään 24 työpäivää.

Työnantajan velvollisuudeksi katsotaan pitää julkista luetteloa kaikista alle 18-vuotiaista työntekijöistä kaivoksessa. Tähän luetteloon on merkittävä syntymäaika sekä viikkolevon ja vuosiloman aika. ILO:n vuonna 1962 hyväksymän ammattikoulutusta koskevan suosituksen mukaisesti on asianomaisten viranomaisten ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että kaivostöissä olevat nuoret saavat järjestelmällisen ammattikoulutuksen ja että heille varataan tilaisuus hankkia täydentävää teknistä koulutusta, jonka avulla he voivat kehittää ammattitaitoaan saamatta vahinkoa terveydelleen ja hyvinvoinnilleen. Heillä tu-

lee olla tilaisuus jatkaa maanpinnalla tietopuolista ja käytännöllistä koulutustaan, niin että he voivat sopeutua kaivosteollisuudessa tapahtuviin teknisiin muutoksiin ja kehittää persoonallisuuttaan.

Kun kaivostöihin pääsyn ikäraja meillä Suomessa jo on 18 vuotta, eivät sentapaiset toimenpiteet, joihin suositus tähtää, nuorten henkilöiden osalta koske meidän maatamme. Suosituksen määräykset ovatkin tarkoitetut lähinnä niitä maita varten, joissa ikäraja on alempi. Mikäli meillä kuitenkin ryhdytään edellä selostettuun nuorten työntekijäin kouluttamiseen kaivoksissa ja koulutettavien pitäminen maanalaisissa töissä täten tulee luvalliseksi, tulevat suosituksen määräykset koskemaan myös oloja meidän maassamme. Kun jo hyväksyttyä lakia nuorten työntekijäin suojelusta laadittaessa kuitenkin jo on oltu tietoisia puheena olevasta kansainvälisestä suosituksesta ja sen määräykset siinä yleisesti huomioon otettu, ei suositus tässä vaiheessa voine antaa aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Suositus (N:o 123), joka koskee perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien naisten työssäoloa.

Tämän yksimielisesti hyväksytyn suosituksen johdannossa todetaan naisten monissa maissa yhä enemmän työskentelevän kodin ulkopuolella ja täten muodostavan erottamattoman osan maan työvoimasta. Tämä naisten työllistäminen on tuonut monien naisten eteen erityisiä pulmakysymyksiä, mitkä johtuvat siitä, että naiset tällöin joutuvat sovittamaan yhteen perheen huoltamisen ja työpaikkaan liittyvät velvollisuutensa. Näitä pulmakysymyksiä, jotka osittain koskevat muitakin työntekijöitä kuin vain perheenhuoltovelvollisia naisia, voidaan kyllä helpottaa esimerkiksi lyhentämällä asteittain päivittäistä tai viikottaista työaikaa, mutta siitä huolimatta tarvitaan jatkuvaa sosiaalista mukautumista näiden kysymysten selvittämiseksi. Hallitusten ja kaikkien asianomaisten julkisten ja yksityisten järjestöjen on välttämätöntä kiinnittää näihin kysymyksiin huomiota laajemmissa taloudellisissa, sosiaalisissa ja juriidisissa yhteyksissä.

Suosituksen yleinen periaate on, että asianomaisten viranomaisten tulee yhteistyössä

järjestöjen kanssa, erityisesti työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, harjoittaa politiikkaa, jolla kodin ulkopuolella työssä oleville perheenhuoltovelvollisille naisille pyritään antamaan tilaisuus käyttää oikeutta olla työssä joutumatta syrjinnän kohteeksi. Viranomaisten tulisi edistää, helpottaa tai itse huolehtia sellaisten palvelusten järjestämisestä, joiden avulla naiset voivat helpommin täyttää työssäolosta johtuvat kaksinaiset velvollisuutensa.

Sellaisina toimenpiteinä, joihin viranomaisten edellä sanotun yleisen periaatteen mukaisesti yhteistyössä järjestöjen kanssa tulisi ryhtyä, mainitsee suositus yleisöön kohdistuvan tiedotus- ja valistustoiminnan, lastenhoitopaikkojen järjestämisen sekä toimenpiteet työhönpääsyn ja poissaolon jälkeen uudelleen töihin paluun helpottamiseksi.

Valistustoiminnalla pitäisi saada aikaan, että naistyöntekijöiden pulmakysymyksiin yleisesti kiinnitetään tarpeellista huomiota, että suoritettaisiin tarpeellisia tutkimuksia perheenhuoltovelvollisten naisten työssäolon eri näkökohdista, jotta asiasta saataisiin objektiivisia tietoja, sekä että ihmiset yleensä saataisiin paremmin ymmärtämään perheenhuoltovelvollisten naisten vaikeudet ja sitä tietä yhteiskunta asennoitumaan positiivisesti vaikeuksien voittamiseksi.

Paikallisella tasolla ja laajemmissakin puitteissa tulisi viranomaisten ottaa selvälle, mitkä järjestelyt ovat tarpeellisia ja mitkä tulisi asettaa etutilalle, kun on kysymys perheen ulkopuolella järjestettävästä lastenhoidosta. Viranomaisten tulisi ryhtyä kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin, jotta tarvetta vastaavia lastenhoitopaikkoja järjestetään, jotta tätä tarkoittavia suunnitelmia järjestelmällisesti kehitetään ja jotta lastenhoitopaikkojen järjestämisessä otetaan huomioon kaikenikäisten lasten ja heidän työssä käyvien vanhempiensa tarpeet. Lasten terveyden ja hyvinvoinnin suojelemiseen on samalla kiinnitettävä asianmukaista huomiota. Muutenkin on lasten vanhempien ehkä esittämää erikoistoivomuksia pyrittävä noudattamaan.

Mitä perheenhuoltovelvollisten naisten työhönpääsyyn ja työhönpaluuun tulee, tulisi viranomaisten yhteistyössä järjestöjen kanssa ryhtyä tarpeelliseksi katsottaviin toimenpiteisiin sukupuoleen perustu-

vasta syrjinnästä vapaan yleisopetuksen, ammatinvalinnanohjauksen ja ammattikoulutuksen antamiseksi tytöille. Tyttöjä olisi rohkaistava hankkimaan itselleen vankka ammatillinen valmennus vastaisen työelämän pohjaksi. Vanhemmat olisi saatava vakuuttuneiksi siitä, että on tarpeellista antaa tytöille tällainen valmennus. Perheenhuoltovelvollisuuksien täyttämisen vuoksi pitemmän aikaa poissa työstä olleita naisia ajatellen tulisi järjestää asian vaatimaa neuvontaa, tiedotustoimintaa ja työnvälitystä samoin kuin uudelleen koulutusta ottaen huomioon naistyöntekijäin erityistarpeet sekä taloudellinen ja tekninen kehitys.

Niinikään olisi suosituksen mukaan varattava naisille äitiyslomaa pitempi loma, milloin äidit näin haluavat, ilman että työsuhte tämän vuoksi katkeaisi ja työsuhteesta johdettavat edut menetettäisiin. Heidät olisi otettava pitemmänkin poissaolon jälkeen takaisin entisinä työntekijöinä.

Suosituksessa luetellaan lopuksi vielä erinäisiä toimenpiteitä, joihin perheenhuoltovelvollisten naistyöntekijäin hyväksi olisi ryhdyttävä. Tällöin mainitaan muun muassa yleisten kulkuyhteyksien järjestäminen, työajan sovittaminen yhteen koulutuntien ja lastenhuoltopaikkojen aukioloaikojen kanssa sekä kodinhoitotehtävien helpottaminen. Erityisesti suositellaan julkisen viranomaisen alaisena tai sen valvonnassa tapahtuvan kodinhoitajatoiminnan kehittämistä ja laajentamista. Kodinhoitajien käyttämisen tulisi olla perheille mahdollisimman vähän kustannuksia tuottavaa.

Myös Suomessa ovat sodanjälkeiset taloudelliset olot johtaneet siihen, että ansiotyö kodin ulkopuolella yhä kasvavassa määrässä on molempien aviopuolisoiden velvollisuutena. Se on perheen toimeentulon kannalta tärkeätä, usein ehdoton välttämättömyyskin. Täten myöskin meillä on sekä yhteiskunnan että yksilöiden kannalta pidettävä hyvin ratkaisevana sitä, että olosuhteet kodeissa ja työmarkkinoilla saadaan kehittymään sellaisiksi, että perheenhuoltovelvollisilla naisillakin on tilaisuus asianmukaisesti ja itseään liikaa rasittamatta jakaa voimansa kodin ja ansiotyön kesken. Lähinnä sen vuoksi, että kysymyksessä oleva suositus on suunniteltu kaikkia ILO:n jäsenmaita varten, on siihen katsottu aiheelliseksi sisällyttää erinäisiä ohjel-

mallisluonteisia periaatteita, joita naisen yhteiskunnallista asemaa silmällä pitäen, varsinkin pohjoismaiselta ja myös Suomen kannalta katsottuna, on pidettävä itsestään selvinä.

Olosuhteiden luominen sellaiseksi, että perheenäideillä on mahdollisuus, sen mukaan kuin kukin heistä haluaa, olla ansiotyössä kodin ulkopuolella, on periaatteellisessa sopusoinnussa yksilön vapauden tunnustamisen kanssa. Perheenäitien pysyminen kodin piirissä varsinkin lasten ensimmäisinä elinvuosina on kokonaisvaltaisen yhteiskuntapolitiikan kannalta toivottavaa, mutta se ei saa estää ansiotyövaihtoehdon valitsemista, milloin perheenäiti syystä tai toisesta omakohteisesti pitää sitä parempana, varsinkin kun naistyövoiman kansantaloudellinen merkitys luonnollisesti on huomioon otettava. Sopivien työpaikkojen puuttuminen muodostuu kuitenkin varsinkin maaseutuoloissa useimmissa tapauksissa harvan asutuksen vuoksi ongelmaksi, jota ei ilman kohtuuttoman suuriksi käyviä kustannuksia ole mahdollista tyydyttävästi ratkaista. Kaupungeissa ja asutuskeskuksissa, joissa erilaisia työpaikkoja on runsaammin tarjolla, tähän liittyvien pulmakysymysten hoitaminen sen sijaan on helpommin järjestettävissä.

Suomessa osallistuvat naiset suhteellisen runsaasti kodin ulkopuolella tehtävään ansiotyöhön. Vuoden 1960 väestölaskennan mukaan oli ammatissa toimivia naisia kaikkiaan 801 000, mikä on 39 prosenttia koko työvoimasta. Työvoimaviranomaisten tutkimuksen mukaan kuului huhtikuussa 1962 koko maan työvoimaan naimattomista naisista 56 prosenttia kaupungeissa ja 44 prosenttia maalaiskunnissa. Naimisissa olevien naisten osalta olivat vastaavat luvut kaupungeissa 49 prosenttia ja maalaiskunnissa 58 prosenttia. Perhekustannusten tasauskomitean suorittaman tutkimuksen mukaan kuului työvoimaan 449 000 äitiä, joilla oli alle 16-vuotiaita lapsia. Tästä määrästä työskenteli 48 prosenttia maatalouden piirissä joko itsenäisinä yrittäjinä tai avustavina perheenjäseninä.

Äitien osallistuminen ansiotyöhön on tilastojen mukaan, kuten luonnollista onkin, suhteellisesti vähäisempää lasten ollessa pieniä. Kaupungeissa kuului työvoimaan noin joka kolmas äiti, jonka nuorin lapsi oli alle yhden vuoden, mutta lapsen ollessa 13—15 vuotta

vanha jo kaksi kolmannelle. Maaseudulla äidit kuuluivat työvoimaan suhteellisesti useammin, kolme neljännestä kaikista äideistä, eikä nuorimman lapsen iällä siellä ollut samaa vaikutusta työntensiteettiin kuin kaupungeissa. Tämä onkin luonnollista, sillä maaseudulla työvoimaan kuuluvat äidit ovat etupäässä viljelijäperheiden emäntiä, jotka suorittavat työnsä kotonaan. Heillä on mahdollisuus paljon helpommin sovittaa lasten hoito ja silmälläpito muiden askareittensa lomaan kuin kaupunkilaisäideillä, jotka suorittavat ansiotyönsä pääasiassa kodin ulkopuolella. Tilastot osoittavat, että lasten ollessa pieniä äidit asutuskeskuksissa mieluummin ovat n.s. kotirouvia, mutta lasten vartuttua he hakeutuvat työhön. Sitäpaitsi vaikuttaa lasten lukumäärä luonnollisesti äitien työntensiteettiin. Se pienenee samassa suhteessa kuin lapsimäärä suurenee. Koti-apulainen on nykyään varsin harvalla äidillä ja vielä sitäkin harvempi äiti voi saada lapsensa lastenseimeen, lastentarhaan tai päiväkotiin. Päivähuoltolaitoksissa oli v. 1964 vain 29 400 paikkaa. Ilmeisesti varsin monet lapset saavat äidin työssä ollessa olla kotona ilman hoitajaa olosuhteissa, jotka eivät ole läheskään tyydyttävät ja joihin toivottaisiin parannusta. Kaupungeissa oli vuonna 1961 3—7-vuotiaitten lasten hoito verraten suurelta osalta tyydyttävästi järjestämättä. Vain 47 prosenttia kaupunkilaisista äideistä ilmoitti tehtyyn tiedusteluun, että lapsen hoito oli äidin työssä ollessa jollakin tavalla järjestetty.

Eräänä keinona perheenhuoltovelvollisten naisten ongelmien helpottamiseksi on usein mainittu osapäivätyö. Jos äideille voitaisiin tarjota työtä vain muutamaksi tunniksi päivässä, olisi heidän helpompi samanlaiseksi täyttää kodinhoitovelvollisuutensa. Tähän suuntaan tähtäävissä työolojen järjestelyissä ei meillä kuitenkaan ole päästy kovinkaan pitkälle. Työnantajat eivät yleensä ole olleet halukkaita tämän tapaisiin järjestelyihin, koska siitä aiheutuu tiettyjä hankaluuksia eikä se ole osoittautunut taloudellisesti kannattavaksi. Voidaan ajatella, että vasta silloin, kun työvoimasta tulee nykyistä suurempi puute, osapäivätyöjärjestelyihin ollaan halukkaampia.

Mitä tulee yleiseen työhönpääsyyn, ammattikoulutukseen ja työnvälitykseen, ovat perheenhuoltovelvolliset naiset meillä

yleensä samanarvoisia miesten kanssa. Mitä sensijaan tulee oikeuteen palata samaan työpaikkaan pitemmän poissaolon kuin normaalin äitiysloman ajan jälkeen, meidän lainsäädäntömme mukaan sellaista ei hevin ole mahdollista konstruoida. Tarvittaisiin erityislainsäädäntöä, jos tällainen takaisinpaluu haluttaisiin tehdä yleiseksi. Äitiysloman kestoaikaa olisi jatkettava esimerkiksi vuoden tai kahden pituiseksi. Tämöisellä erityissäänöksellä olisi kuitenkin hyvin todennäköisesti täysin päinvastainen tulos, perheenäitejä diskriminoiva. Työnantajat näet ryhtyisivät tällaisen määräyksen vuoksi vieroksumaan naistyövoimaa yleensäkin, mutta perheenäitejä erityisesti. Muillakin perheenäitien erioikeuksilla olisi varmaan taipumus vaikuttaa samalla tavalla. Työnantajataholta onkin asian käsittelyn yhteydessä tuotu esiin tämä näkökohta ja huomautettu, että liian suuret velvollisuudet perheenäitien osalta saattaisivat johtaa aivan päinvastaiseen tulokseen kuin mihin pyritään. Perheenäitien olisi entistäkin vaikeampi saada työtä perheen ulkopuolella. Asiaa Ruotsissa käsitellessä huomautti muun muassa sikäläinen työmarkkinahallitus lausunnossaan, että naisten asettaminen työmarkkinoilla erikois-asemaan pikemmin ehkäisee kuin edistää todellisen tasa-arvoisuuden saavuttamista naisten ja miesten välillä työelämässä, mitä päämäärää sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kannalta pidetään ensisijaisena ja lähinnä tavoittelemisen arvoisena. Ruotsissa on sitäpaitsi varsin voimakkaasti tuotu esiin se näkökohta, ettei lasten- ja perheenhuoltovelvollisuus suinkaan ole yksin äidille kuuluva, vaan että se on katsottava samassa suhteessa isän velvollisuudeksi.

Vaikka Suomessa perheenäidit suuremmassa määrässä kuin monissa muissa maissa ovat ansiotyössä kodin ulkopuolella, ei voitane kieltää, että meillä silti on melkoista piilevää työttömyyttä juuri perheenhuoltovelvollisten naisten piirissä. Jos sopivia työpaikkoja riittävästi olisi ja jos pienten lasten huolto ja hoivaaminen olisivat jotenkin nykyistä paremmin järjestetyt, olisi kodin ulkopuolelle työhön haluavia perheenäitejä varmaan tuntuvasti nykyistä enemmän. Lastentarhoja ja päiväkoteja lisäämällä sekä varsinkin kodinhoitaja- ja kotisisätoiminnan varsinaiseksi järjestelmäksi kehittämällä on mahdollisuus lisätä naisten aktiivista osallis-

tumista työelämään. Tämä ei kuitenkaan voi tapahtua kädenkäänteessä, vaan vaatii sekä yhteiskunnan että yksityisten järjestöjen taholta sekä aikaa että varoja.

Suosituksessa esitetyt ajatukset ovat kauttaaltaan hyviä ja varteenotettavia, niin että niitä on meilläkin mahdollisuuksien mukaan syytä pyrkiä seuraamaan. Hallitus onkin syyskuussa 1966 asettanut komitean, jonka tehtävänä on tutkia naisten asemaa ja siinä

yhteydessä käsitellä ansiotyötä tekevien naisten erityisongelmia, ja sosiaaliministeriö samana vuonna toimikunnan, jonka tehtävänä on selvittää lasten päivähoitoon liittyviä kysymyksiä. Näin ollen ei suositus Hallituksen mielestä tässä vaiheessa, ennen näiden asiantuntijaelinten töitten valmistumista, antane aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 23 päivänä helmikuuta 1968.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Sosiaaliministeri *Matti Koivunen.*

(Suomennos)

Liite A

HYVÄKSYTTÄVÄKSI ESITETYN YLEISSOPIMUKSEN TEKSTI:

Yleissopimus (N:o 124), joka koskee lääkärintarkastusta, jolla todetaan nuorten henkilöiden soveltuvuus maanpinnanalaisiin töihin kaivoksissa.

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsumana Genevessä 2 päivänä kesäkuuta 1965 neljännen kymmenennenyhdeksännen istutokautensa ja

päätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka koskevat lääkärintarkastusta, jolla todetaan nuorten henkilöiden soveltuvuus maanpinnanalaisiin töihin kaivoksissa, mikä kysymys sisältyy istutokauden päiväjärjestyksen neljänteen kohtaan,

pannen merkille, että vuoden 1946 nuorten henkilöiden lääkärintarkastusta (teollisuus) koskevassa sopimuksessa, jota sovelletaan kaivoksiin, määrätään, että teollisuusyritys ei saa ottaa työhön 18 vuotta nuorempia lapsia ja nuoria henkilöitä, ellei heitä ole perusteellisessa lääkärintarkastuksessa todettu sopiviksi siihen työhön, jota he myöhemmin joutuvat tekemään, ja että 18 vuotta nuoremman lapsen tai nuoren henkilön jatkuva työssäpito edellyttää vuotta lyhyemmin väliajoin suoritettavia uusintatarkastuksia ja että maan lainsäädännön tulee sisältää määräyksiä lisälääkärintarkastuksista,

pannen merkille, että sopimuksessa lisäksi määrätään, että suuria terveydellisiä vaaroja sisältävissä ammateissa on vaadittava työhön soveltuvuutta tarkoittavia lääkärintarkastuksia ja uusintatarkastuksia ainakin 21 vuoden ikään asti ja että maan lainsäädännössä on määriteltävä tai valtuutettava sopiva vi-

Convention (N:o 124) concerning medical examination of young persons for fitness for employment underground in mines.

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Forty-ninth Session on 2 June 1965, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to medical examination of young persons for fitness for employment underground in mines, which is included in the fourth item on the agenda of the session, and

Noting that the Medical Examination of Young Persons (Industry) Convention, 1946, which is applicable to mines, provides that children and young persons under 18 years of age shall not be admitted to employment by an industrial undertaking unless they have been found fit for the work on which they are to be employed by a thorough medical examination, that the continued employment of a child or young person under 18 years of age shall be subject to the repetition of a medical examination at intervals of not more than one year, and that national laws or regulations shall make provision concerning additional re-examinations, and

Noting that the Convention further provides that in occupations which involve high health risks medical examination and re-examinations for fitness for employment shall be required until at least the age of 21 years, and that national laws or regulations shall either specify or empower an

ranomainen määrittelemään ne ammatit tai ammattiryhmät, joita tämä vaatimus koskee, ja

ollen sitä mieltä, että maanpinnanalaisiin töihin kaivoksissa liittyvien terveydellisten vaarojen tähden on paikallaan hyväksyä kansainväliset vaatimukset, jotka edellyttävät lääkärintarkastusta ja määräaikaista uusintatarkastuksia, joilla todetaan nuorten henkilöiden soveltuvuus maanpinnanalaisiin töihin kaivoksissa 21 vuoden ikään asti ja joissa määritellään näiden tarkastusten laatu, sekä

päätettyään, että nämä vaatimukset laaditaan kansainvälisen yleissopimuksen muotoon, hyväksyy tänä 23 päivänä kesäkuuta 1965 seuraavan yleissopimuksen, jonka nimenä on "Nuorten henkilöiden lääkärintarkastusta (maanpinnanalaiset työt) koskeva yleissopimus, 1965":

1 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovellettaessa tarkoitetaan "kaivoksella" julkista tai yksityistä yritystä, joka suorittaa maanpinnan alla sijaitsevien aineiden louhintaa henkilöiden työssäpitoa maanpinnan alla edellyttävillä menetelmillä.

2. Tämän yleissopimuksen työssäpitoa tai työntekoa maanpinnan alla kaivoksissa koskevat määräykset käsittävät myös työssäpidon tai työnteon maanpinnanalaisissa kivilouhimoissa.

2 artikla

1. 21 vuotta nuorempien henkilöiden osalta on vaadittava työssäpitoa tai työntekoa varten maanpinnan alla kaivoksissa perusteellinen, työhön soveltuvuutta koskeva lääkärintarkastus ja 12 kuukautta lyhyemmin väliajoin suoritettava määräaikainen uusintatarkastus.

2. Muitakin 18—21-vuotiaiden nuorten henkilöiden terveyden valvontaa koskevia toimenpiteitä voidaan sallia, milloin asianomainen viranomainen katsoo, hankittuaan lääkärin lausunnon, että sellaiset toimenpiteet ovat yhtä hyvät tai tehokkaammat kuin tämän artiklan 1 momentissa mainitut toimenpiteet, ja on kuullut asiassa edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä ja saanut näiden suostumuksen.

appropriate authority to specify the occupations or categories of occupations to which this requirement applies, and

Considering that, in view of the health risks inherent in employment underground in mines, international standards requiring medical examination and periodic re-examination for fitness for employment underground in mines until the age of 21 years, and specifying the nature of these examinations, are desirable, and

Having determined that these standards shall take the form of an international Convention, adopts this twenty-third day of June of the year one thousand nine hundred and sixty-five the following Convention, which may be cited as the Medical Examination of Young Persons (Underground Work) Convention, 1965:

Article 1

1. For the purpose of this Convention, the term "mine" means any undertaking, whether public or private, for the extraction of any substance from under the surface of the earth by means involving the employment of persons underground.

2. The provisions of this Convention concerning employment or work underground in mines include employment or work underground in quarries.

Article 2

1. A thorough medical examination, and periodic re-examinations at intervals of not more than one year, for fitness for employment shall be required for the employment or work underground in mines of persons under 21 years of age.

2. Alternative arrangements for medical supervision of young persons aged between 18 and 21 years shall be permitted where the competent authority is satisfied on medical advice that such arrangements are equivalent to or more effective than those required under paragraph 1 of this Article and has consulted and reached agreement with the most representative organisations of employers and workers concerned.

3 artikla

1. 2 artiklassa määrättyt lääkärintarkastukset

a) on suoritettava asianomaisen viranomaisen hyväksymän ammattitaitoisen lääkärin vastuulla ja valvonnassa;

b) niistä on annettava sopivalla tavalla laadittu todistus.

2. Ensimmäisen lääkärintarkastuksen ja myöhempienkin uusintatarkastusten yhteydessä, mikäli sitä pidetään lääketieteellisesti tarpeellisenä, on määrättävä otettavaksi röntgenkuva keuhkoista.

3. Tässä yleissopimuksessa määrättyt lääkärintarkastukset eivät saa aiheuttaa nuorelle henkilölle, hänen vanhemmilleen tai holhoojilleen mitään kustannuksia.

4 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, niihin luettuna asianmukaisten rangaistusten määrääminen, varmistaakseen tämän yleissopimuksen määräysten tehokkaan noudattamisen.

2. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu joko ylläpitämään asianmukaista tarkastusjärjestelmää yleissopimuksen määräysten valvomista varten tai varmistautumaan siitä, että asianmukaista tarkastusta suoritetaan.

3. Maan lainsäädännössä on määrättävä yleissopimuksen määräysten noudattamisesta vastuussa olevat henkilöt.

4. Työnantajan tulee pitää ammattientarkastajan käytettäväksi asetettavaa kortistoa, johon sisältyy kunkin 21 vuotta nuoremman henkilön osalta, jota pidetään työssä tai joka tekee työtä maanpinnan alla:

a) syntymäaika, mikäli mahdollista, asianmukaisesti todistettuna;

b) maininta hänen työnsä laadusta;

c) todistus hänen soveltuvuudestaan työhön, mutta joka ei sisällä lääketieteellisiä tietoja.

5. Työntekijäin edustajien pyynnöstä on työnantajan annettava tämän artiklan 4 momentissa mainitut tiedot heidän käytettäväkseen.

Article 3

1. The medical examinations provided for in Article 2—

a) shall be carried out under the responsibility and supervision of a qualified physician approved by the competent authority; and

b) shall be certified in an appropriate manner.

2. An X-ray film of the lungs shall be required on the occasion of the initial medical examination and, when regarded as medically necessary, on the occasion of subsequent re-examinations.

3. The medical examinations required by this Convention shall not involve the young person, or his parents or guardians, in any expense.

Article 4

1. All necessary measures, including the provision of appropriate penalties, shall be taken by the competent authority to ensure the effective enforcement of the provisions of this Convention.

2. Each Member which ratifies this Convention undertakes either to maintain an appropriate inspection service for the purpose of supervising the application of the provisions of the Convention or to satisfy itself that appropriate inspection is carried out.

3. National laws or regulations shall define the persons responsible for compliance with the provisions of this Convention.

4. The employer shall keep, and make available to inspectors, records containing, in respect of persons under 21 years of age who are employed or work underground—

a) the date of birth, duly certified wherever possible;

b) an indication of the nature of their occupation; and

c) a certificate which attests fitness for employment but does not contain medical data.

5. The employer shall make available to the workers' representatives, at their request, the information mentioned in paragraph 4 of this Article.

5 artikla

Kunkin maan asianomaisten viranomaisen tulee kuulla asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, ennenkuin tehdään päätös tämän yleissopimuksen täytäntöönpanoa tarkoittavasta yleisestä politiikasta ja hyväksytään yleissopimuksen soveltamissäännökset.

6 artikla

Tämän yleissopimuksen viralliset ratifiointit on lähetettävä Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröitäviksi.

7 artikla

1. Tämä yleissopimus sitoo vain niitä Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, joiden ratifiointit pääjohtaja on rekisteröinyt.

2. Tämä yleissopimus tulee voimaan 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifiointit.

3. Sen jälkeen tämä yleissopimus tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin sen ratifiointi on rekisteröity.

8 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jolloin sopimus ensiksi tuli voimaan, sanoa sen irti kirjelmällä, joka lähetetään Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan rekisteröitäväksi. Irtisanominen ei tule voimaan ennen kuin vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä momentissa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä tässä artiklassa määrättyä irtisanomisoikeutta, on sidottu sopimukseen uudeksi kymmenvuotiskaudeksi ja voi sen jälkeen tässä artiklassa määrättyin ehdoin sanoa irti sopimuksen kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä.

Article 5

The competent authority in each country shall consult the most representative organisations of employers and workers concerned before determining general policies of implementation and before adopting regulations in pursuance of the terms of this Convention.

Article 6

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 7

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 8

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

9 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioille tieto kaikista järjestön jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltioille toisen hänelle ilmoitetun ratifioinnin rekisteröimisestä pääjohtajan on kiinnitettävä jäsenvaltioiden huomio yleissopimuksen voimaantulopäivään.

10 artikla

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava kaikista edellisten artiklojen mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista ja irtisanomisista Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

11 artikla

Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeelliseksi, annettava yleiselle konferenssille tämän yleissopimuksen soveltamista koskeva selostus sekä tutkittava, onko aihetta ottaa konferenssin työjärjestykseen kysymys sopimuksen täydellisestä tai osittaisesta muuttamisesta.

12 artikla

1. Mikäli konferenssi hyväksyy uuden yleissopimuksen, joka kokonaan tai osittain muuttaa tämän yleissopimuksen, eikä uusi yleissopimus määrää toisin, niin

a) kun jäsenvaltio ratifioi uuden muutetun yleissopimuksen, aiheutuu tästä välittömästi *ipso jure* tämän yleissopimuksen irtisanominen 8 artiklan määräyksistä riippumatta, kun uusi muutettu yleissopimus tulee voimaan;

b) sen jälkeen kun uusi muutettu yleissopimus on tullut voimaan, eivät jäsenvaltiot enää voi ratifioida tätä yleissopimusta.

Article 9

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

Article 10

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 11

At such times as it may consider necessary the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 12

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides—

a) the ratification by a Member or the new revising Convention shall *ipso jure* involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 8 above, if and when the new revising Convention shall have come into force,

b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. Tämä yleissopimus jää kuitenkin nykyisen muotoisena ja sisältöisenä voimaan niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat sen ratifioineet, mutta eivät ole ratifioineet muutettua yleissopimusta.

13 artikla

Tämän yleissopimuksen englannin- ja ranskankieliset tekstit ovat kumpikin yhtä todistusvoimaiset.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 13

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

Yleissopimus (N:o 123), joka koskee maanpinnanalaisiin töihin kaivoksiin pääsemiseksi vaadittua vähimmäisikää.

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsumana Genevessä 2 päivänä kesäkuuta 1965 neljännen kymmenennenyhdeksännen istuntokautensa ja

päätettyään hyväksyä eräitä maanpinnanalaisiin töihin kaivoksiin pääsemiseksi vaadittua vähimmäisikää koskevia ehdotuksia, mikä kysymys sisältyy istuntokauden päiväjärjestyksen neljänteen kohtaan,

todeten, että vuoden 1935 naisten pitämistä maanpinnanalaisissa töissä kaikenlaisissa kaivoksissa koskevassa sopimuksessa kielletään periaatteessa naisten pitäminen, ikään katsomatta, maanpinnanalaisissa töissä kaivoksissa,

todeten, että vuoden 1937 lasten minimiikää pääsyä varten teollisuustyöhön koskevassa muutetussa sopimuksessa, jota sovelletaan kaivoksiin, määrätään, ettei 15 vuotta nuorempia lapsia saada pitää työssä tai etteivät he saa tehdä työtä missään julkisessa tai yksityisessä teollisuusyrityksessä tai sen osastossa,

todeten, että sopimuksessa lisäksi määrätään, että sellaisten töiden osalta, jotka luonteensa tai niihin liittyvien olosuhteiden vuoksi ovat vaarallisia työntekijöiden hengelle, terveydelle tai moraalitylle, on maanlainsäädännössä joko määrättävä tai valtuutettava sopiva viranomainen määräämään 15 vuotta korkeampi ikäraja tai useampia ikärajoja alaikäisten työhönpääsulle tällaisiin töihin,

ollen sitä mieltä, että kaivoksissa suoritettavien maanpinnanalaisten töiden laadun huomioonottaen on paikallaan hyväksyä kansainväliset vaatimukset, jotka määräävät 15 vuotta korkeamman iän tällaisiin töihin pääsulle, sekä

päätettyään, että nämä vaatimukset laaditaan kansainvälisen yleissopimuksen muotoon,

hyväksyy tänä 22 päivänä kesäkuuta 1965 seuraavan yleissopimuksen, jonka nimenä on "Vähimmäisikää (maanpinnanalaisissa töissä) koskeva yleissopimus, 1965":

1 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovellettaessa tarkoitetaan "kaivoksella" julkista tai yksityistä yritystä, joka suorittaa maanpinnanalla sijaitsevien aineiden louhintaa henkilöiden työssäpitoa maanpinnanalla edellyttävillä menetelmillä.

2. Tämän yleissopimuksen työssäpitoa tai työntekoa maanpinnanalla kaivoksissa koskevat määräykset käsittävät myös työssäpidon tai työntöön maanpinnanalaisissa kivilouhimoissa.

2 artikla

1. Henkilöitä, jotka eivät ole täyttäneet määrättyä ikää, ei saada pitää työssä tai he eivät saa tehdä työtä maanpinnanalla kaivoksissa.

2. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion on ilmoitettava tämä vähimmäisikä ratifiointiinsa liittämissään selityksessä.

3. Alin vähimmäisikä ei saa missään tapauksessa olla 16 vuotta alempi.

3 artikla

Kukin tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi myöhemmin antamallaan selityksellä ilmoittaa Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle, että se korottaa ratifioinnin yhteydessä ilmoittamaansa vähimmäisikää.

4 artikla

1. Asianomaisen viranomaisen tulee ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, asianmukaisten rangaistusten määrääminen niihin luettuna, varmistaakseen yleissopimuksen määräysten tehokkaan noudattamisen.

2. Kukin tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio sitoutuu joko ylläpitämään asianmukaista tarkastusjärjestelmää yleissopimuksen määräysten noudattamisen valvontaa varten tai varmistautumaan siitä, että asianmukaista tarkastusta suoritetaan.

3. Maan lainsäädännössä on määrättävä yleissopimuksen määräysten noudattamisesta vastaavat henkilöt.

4. Työnantajan on pidettävä ammattientarkastajan käytettäväksi asetettavaa kortistoa, josta ilmenee henkilöiden osalta, joita pidetään työssä tai jotka tekevät työtä maanpinnan alla ja joiden ikä ei ole kahta vuotta työhönpääsulle määrättyä alinta ikärajaa korkeampi,

a) syntymäaika, jos mahdollista, asianmukaisesti todistettuna, ja

b) se päivämäärä, jolloin henkilöä ensimmäisen kerran pidettiin työssä tai hän ensimmäisen kerran teki työtä maanpinnan alla yrityksessä.

5. Työnantajan on työntekijöiden edustajien pyynnöstä asetettava näiden käytettäväksi luettelo henkilöistä, joita pidetään työssä tai jotka tekevät työtä maanpinnan alla ja joiden ikä ei ole kahta vuotta työhönpääsulle määrättyä vähimmäisikää korkeampi; tällaisesta luettelosta tulee ilmetä henkilöiden syntymäaika ja se päivämäärä, jolloin heitä ensimmäisen kerran pidettiin työssä tai he ensimmäisen kerran tekivät työtä maanpinnan alla yrityksessä.

5 artikla

Tämän yleissopimuksen 2 ja 3 artiklojen mukaisesti ilmoitettava vähimmäisikä on määrättävä sitten kun on kuultu asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä.

6—13 artiklat

(Nämä artiklat ovat samansisältöiset kuin yleissopimuksen N:o 124 vastaavat artiklat.)

Suositus (N:o 124), joka koskee maanpinnanalaisiin töihin kaivoksiin pääsemiseksi vaadittua vähimmäisikää.

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsumana Genevessä 2 päivänä kesäkuuta 1965 neljännen kymmenennenyhdeksännen istuntokautensa,

hyväksyttyään vuoden 1965 vähimmäisikää (maanpinnanalaisissa töissä) koskevan yleissopimuksen,

päätettyään hyväksyä eräitä muita maanpinnanalaisiin töihin kaivoksiin pääsemiseksi vaadittua vähimmäisikää koskevia ehdotuksia, mikä kysymys sisältyy istuntokauden päiväjärjestyksen neljänteen kohtaan, sekä

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan suosituksen muotoon, hyväksyy tänä 22 päivänä kesäkuuta 1965 seuraavan suosituksen, jonka nimenä on "Vähimmäisikää (maanpinnanalaisissa töissä) koskeva suositus, 1965":

1. (1) Tätä suositusta sovellettaessa tarkoitetaan "kaivoksella" julkista tai yksityistä yritystä, joka suorittaa maanpinnan alla sijaitsevien aineiden louhintaa henkilöiden työssäpitoa maanpinnan alla edellyttävillä menetelmillä.

(2) Tämän suosituksen työssäpitoa tai työntekoa maanpinnan alla kaivoksissa koskevat määräykset käsittävät myös työssäpidon tai työntöön maanpinnanalaisissa kivilouhimoissa.

2. Mikäli maanpinnanalaisiin töihin kaivoksiin pääsemiseksi vaadittu vähimmäisikä on 16 vuotta alempi, on heti ryhdyttävä toimenpiteisiin sen korottamiseksi 16 vuoden ikään.

3. (1) Maanpinnanalaisiin töihin kaivoksiin pääsemiseksi vaadittua vähimmäisikää on asteittain korotettava kunnes päästään 18 vuoden vähimmäisikään.

(2) Kunkin jäsenvaltion tulee mahdollisuuksiensa mukaan yrittää päästä tähän tavoitteeseen ja ottaa tällöin huomioon maanpinnanalaisiin töihin kaivoksissa sisältyvät erityisvaarat ja toisaalta koululaitoksen kehittäminen, erityisesti tulevien kaivostyöntekijäin valmentamista ammattiinsa tarkoittavat toimenpiteet, oppivelvollisuuden alin täyttämiseksi, muihin teollisuusammatteihin pääsemiseksi vaadittu ikä sekä muut asiaan kuuluvat näkökohdat.

4. Nuorten henkilöiden, joiden ikä on vuoden 1965 vähimmäisikää (maanpinnanalaisissa töissä) koskevassa yleissopimuksessa määrätyn vähimmäisiän ja kussakin maassa määrättävän korkeamman iän, joka ei saa olla 18 vuotta alempi, välillä, työssäpittäminen tai työnteko maanpinnan alla kaivoksissa on sallittava ainoastaan

a) ammattiopin tai muun järjestelmällisen ammattikoulutuksen hankkimiseksi, jota tekniset tiedot ja käytännöllistä työkokemusta omaavat pätevät henkilöt antavat asianmukaisen valvonnan alaisina; ja

b) asianomaisen viranomaisen määräämillä ehdoilla, jotka koskevat sallittuja työskentelypaikkoja ja ammatteja sekä nuorten työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden järjestelmällistä valvontaa tarkoitavia toimenpiteitä.

Kuitenkin voidaan nuorta henkilöä, johon tätä kohtaa sovelletaan ja joka on suorittanut oppiajan tai päättänyt muun järjestelmällisen ammattikasvatuksen, pitää työssä maanpinnan alla b) kohdassa määrättyillä ehdoilla muussa kuin koulutustarkoituksessa.

5. (1) On annettava vähimmäisikää koskevia erityissäännöksiä niiden henkilöiden työssäpitoa tai työntekoa varten, jotka joutuvat maanpinnan alla kaivoksissa

a) suorittamaan määrättyjä, heidän terveydelleen vahingollisia tehtäviä;

b) tekemään työtä määrättyissä, heidän terveydelleen vahingollisissa olosuhteissa; ja

c) suorittamaan määrättyjä tehtäviä, jotka saattavat vaarantaa heidän turvallisuutensa tai muiden henkilöiden turvallisuuden.

(2) Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tulee määritellä kysymyksessä olevat tehtävät ja työolosuhteet ja määrätä kutakin tapausta varten sopiva vähimmäisikä, joka ei missään tapauksessa saa olla 18 vuotta alempi.

6. (1) On ryhdyttävä toimenpiteisiin asian järjestämiseksi niiden henkilöiden osalta, jotka haluavat työskennellä kaivoksessa, mutta ovat liian nuoria päästäkseen maanpinnanalaisiin töihin, koska sellaiseen työhön pääsulle vaadittu vähimmäisikä on korkeampi kuin oppivelvollisuuden alin täyttämiskä. Näiden toimenpiteiden tulisi liittyä tai kuulua osana toimenpiteisiin, joi-

hin ryhdytään maan koko nuorison opetusta, koulutusta ja hyödyksikäyttöä silmällä pitäen.

(2) Edellä olevan (1) alakohdan mukaisiin toimenpiteisiin saattaisi kuulua yksi tai useampia seuraavista toimenpiteistä:

a) pitäminen maanpinnalla suoritettavissa töissä, joissa samalla annetaan asianmukaista koulutusta;

b) maanpinnalla annettava ammattikoulutus, jonka tarkoituksena on valmentaa asianomaisia henkilöitä tulevaan ammattiinsa;

c) koulun jälkeen annettava jatko-opetus ja ammatinvalinnan ohjaus;

d) oppivelvollisuuden alimman täyttämisen korottaminen.

7. Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tulee kuulla asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä ennen kuin tehdään päätös tämän suosituksen täytäntöönpanoa tarkoittavasta yleisestä politiikasta ja hyväksytään suosituksen sovelta-
missäännökset.

Suositus (N:o 125), joka koskee maanpinnan alla kaivoksissa työskentelevien nuorten henkilöiden työehtoja.

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsutsumana Genevessä 2 päivänä kesäkuuta 1965 neljännen kymmenennenyhdeksännen istuntokautensa,

ottaen huomioon aikaisemmin hyväksytyt, kaivoksiin sovellettavat kansainväliset työsuojimukset ja suositukset, jotka sisältävät määräyksiä nuorten henkilöiden työehdoista, katsoen, että eräissä suhteissa tarvitaan täydentäviä säännöksiä,

päätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka koskevat maanpinnan alla kaivoksissa työskentelevien nuorten henkilöiden työehtoja, mikä kysymys sisältyy istuntokauden päiväjärjestyksen neljänteen kohtaan, sekä päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan suosituksen muotoon,

hyväksyy tänä 23 päivänä kesäkuuta 1965 seuraavan suosituksen, jonka nimenä on "Nuorten henkilöiden työehtoja (maanpinnanalaisissa töissä) koskeva suositus, 1965":

I. Määritelmä

1. Tätä suositusta sovellettaessa tarkoitetaan "kaivoksella" julkista tai yksityistä yritystä, joka suorittaa maanpinnan alla sijaitsevien aineiden louhintaa henkilöiden työssäpitoa maanpinnan alla edellyttävillä menetelmillä.

2. Tämän suosituksen työssäpitoa tai työntekoa maanpinnan alla kaivoksissa koskevat määräykset käsittävät myös työssäpidon tai työntöön maanpinnanalaisissa kivilouhimissa.

II. Täytäntöönpanotavat

2. Tämä suositus voidaan panna täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä, työehtosopimuksella, välimiestuomiolla tai tuomioistuimen päätöksellä tahi muulla kansallisen käytännön mukaisella ja maan olosuhteiden kannalta sopivaksi katsottavalla tavalla.

III. Terveys, turvallisuus ja hyvinvointi

3. Maanpinnan alla kaivoksissa työskentelevien tai työskentelemään joutuvien nuorten henkilöiden koulutusohjelmaan tulee kuulua käytännöllistä ja tietopuolista opetusta työntekijäin terveyttä ja turvallisuutta kaivoksissa uhkaavista vaaroista, työterveydestä ja ensiavusta sekä varotoimenpiteistä terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Näihin aloihin perehtyneiden henkilöiden tulee antaa tätä opetusta.

4. Ottaessaan työhön nuoren henkilön ja antaessaan hänelle määrätyn maanpinnanalaisen työtehtävän on työnantaja velvollinen ilmoittamaan hänelle tähän työhön liittyvistä tapaturma- ja sairastumisvaaroista, suojatoimenpiteistä ja -varusteista sekä turvallisuusmääräyksistä ja ensiapumenetelmistä. Nämä ohjeet on palautettava mieliin sopivin väliajoin.

5. (1) Turvallisuudesta vastaavien virkailijoiden ja luottamusmiesten, turvallisuus- ja terveystoimikuntien ja kaikkien muiden yrityksen sisäisten, näitä asioita hoitavien elinten samoin kuin maan ammattientarkastusviranomaisien tulee kiinnittää erityistä huomiota maanpinnan alla kaivoksissa työssä pidettävien tai työtä tekevien nuorten henkilöiden hengen ja terveyden suojelemista tarkoitaviin toimenpiteisiin.

(2) Näihin toimenpiteisiin tulee kuulua määräys käytännöllisen turvallisuusohjelman laatimisesta kutakin kaivosta varten; ohjelmaan tulee kuulua

a) toimenpiteitä, joilla pyritään torjumaan työympäristöstä ja muista fyysisistä olosuhteista johtuvat vaarat, ja parantamaan näitä olosuhteita;

b) sopivia koulutus-, tarkastus- ja tapaturmien tutkimis- ja torjuntatapoja ja -mahdollisuuksia;

c) sellaisten suojavaatteiden ja -varusteiden hankinta ja korvaaminen normaalin kuluksen jälkeen työnantajan kustannuksella uusilla suojavaatteilla ja -varusteilla, jotka

ovat välttämättömät työn laadun ja työolosuhteiden vuoksi, sekä nuorten henkilöiden velvoittaminen käyttämään niitä;

d) muita nuorten henkilöiden turvallisuutta ja terveyttä edistäviä toimenpiteitä.

6. Maanpinnan alla kaivoksissa työssä pidettävien tai työtä tekevien nuorten henkilöiden terveydentilan pitämiseksi hyvänä ja heidän normaalin fyysisen kehityksensä edistämiseksi on ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla pyritään erityisesti

a) edistämään virkistys- ja urheilutoimintaa;

b) pitämään huolta siitä, että terveydellisten vaatimusten mukaisia pukuhuoneita ja suihkuja asetetaan nuorten henkilöiden käytettäväksi, jolloin 18 vuotta nuoremmille henkilöille on varattava, mikäli mahdollista, erilliset pukuhuoneet ja suihkut; ja

c) pitämään huolta siitä, että mikäli olosuhteet niin vaativat, nuorille henkilöille järjestetään sellaista lisäravintoa ja sellaiset ruokailumahdollisuudet, että he voivat saada heidän kehitysvaiheeseensa soveltuvaa ruokaa.

IV. Viikkolepo ja vuosilomat

7. 18 vuotta nuoremmilla, maanpinnan alla kaivoksissa työssä pidettävillä tai työtä tekeville henkilöillä tulee jokaisen seitsemän päivän pituisen kauden aikana olla oikeus vähintään 36 tunnin pituiseen yhtäjaksoiseen viikkolepoon.

8. Viikkolepoa on asteittain pitennettävä, kunnes päästään vähintään 48 tunnin pituiseen viikkolepoon.

9. Viikkolepoon tulee sisältyä maan tai seudun perinteen tai tavan mukaan lepopäiväksi vakiintunut päivä.

10. 18 vuotta nuorempia henkilöitä, joita pidetään työssä tai jotka tekevät työtä maanpinnan alla kaivoksissa, ei saada pitää missään työssä viikkolevon aikana.

11. (1) 18 vuotta nuorempien henkilöiden, joita pidetään työssä tai jotka tekevät työtä maanpinnan alla kaivoksissa, tulee saada vähintään 24 työpäivän pituinen palkallinen vuosiloma (joka vastaa neljää työviikkoa) 12 kuukauden palveluksesta.

(2) Virallisia tai tavanmukaisia juhlapäiviä ja sairaudesta johtuvia poissaoloja ei saada laskea palkalliseen vuosilomaan.

12. (1) Työnantajan tulee pitää ammatintarkastajan käytettäväksi asetettavaa kortistoa, josta ilmenee 18 vuotta nuorempien henkilöiden osalta, joita pidetään työssä tai jotka tekevät työtä maanpinnan alla,

a) syntymäaika, mikäli mahdollista, asianmukaisesti todistettuna;

b) viikkolepo ja

c) palkalliset lomat.

(2) Työnantajan on pyynnöstä asetettava työntekijäin edustajien käytettäväksi tämän kohdan (1) alakohdassa mainitut tiedot.

V. Koulutus

13. Vuoden 1962 ammattikoulutussuosituksessa esitettyjen periaatteiden mukaisesti tulee asianomaisten viranomaisten ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että nuoret henkilöt, joita pidetään tai aiotaan pitää maanpinnanalaisissa töissä kaivoksissa,

a) saavat järjestelmällisen ammattikoulutuksen joko käymällä ammattiopin tai muilla maan olosuhteisiin soveltuvilla koulutustavoilla, niin että he ovat asianmukaisesti valmentautuneet senlaatuiseen työhön, jota he joutuvat tekemään;

b) saavat sopivan tilaisuuden hankkia, siinä määrin kuin maan olosuhteet sallivat, täydentävää teknistä koulutusta, jonka avulla he voivat kehittää ammatitaitoaan saamatta vahinkoa terveydelleen tai hyvinvoinnilleen; ja

c) saavat sopivan tilaisuuden jatkaa maanpinnalla tietopuolista ja käytännöllistä koulutustaan, niin että he voivat myöhemmin sopeutua kaivosteollisuudessa tapahtuviin teknisiin muutoksiin ja kehittää persoonallisuuttaan.

VI. Työnantajien ja työntekijöiden kuuleminen

14. Kunkin maan asianomaisen viranomaisen tulee kuulla asianomaisia edustavimpia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä ennen kuin tehdään päätös tämän suosituksen täytäntöönpanoa tarkoittavasta yleisestä politiikasta ja hyväksytään suosituksen soveltamissäännökset.

(Suomennos)

Liite E

Suositus (N:o 123), joka koskee perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien naisten työssäoloa.

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsumana Genevessä 2 päivänä kesäkuuta 1965 neljännen kymmenennenyhdeksännen istuntokautensa,

todeten naisten monissa maissa työskentelevän yhä enemmän kodin ulkopuolella ja muodostavan erottamattoman ja merkittävän osan työvoimasta,

todeten lisäksi monilla näistä naisista olevan erityisiä pulmakysymyksiä, jotka johtuvat siitä, että he joutuvat sovittamaan yhteen perheenhuoltamiseen ja työpaikkaan liittyvät velvollisuutensa,

todeten, että monet näistä pulmakysymyksistä, joskin ne ovat erityisen tärkeitä perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien naisten työnsaantimahdollisuuksien kannalta, koskevat myös muita työntekijöitä, ja että niitä voidaan huomattavasti helpottaa kaikkia työntekijöitä koskevilla toimenpiteillä, esimerkiksi lyhentämällä asteittaisesti päivittäistä tai viikottaista työaika;

käsittäen, että tarvitaan jatkuvaa sosiaalista mukautumista näiden kysymysten selvittämiseksi kaikkien asianosaisten etua parhaiten vastaavalla tavalla,

tietoisena siitä, että hallitusten ja kaikkien asianomaisten julkisten ja yksityisten järjestöjen on välttämätöntä kiinnittää huomiota näihin kysymyksiin laajemmissa taloudellisissa, sosiaalisissa ja juriidisissa yhteyksissä,

päätettyään hyväksyä eräitä perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien naisten työssäoloa koskevia ehdotuksia, mikä kysymys on päiväjärjestyksen viidentenä kohtana, sekä päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan suosituksen muotoon,

hyväksyy tänä 22 päivänä kesäkuuta 1965 seuraavan suosituksen, jonka nimenä on "Perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien naisten työssäoloa koskeva suositus, 1965":

Konferenssi suosittelee, että kukin jäsenvaltio soveltaisi seuraavia määräyksiä niin täydellisesti ja niin pian kuin maan olosuhteet sallivat:

I. Yleinen periaate

1. Asianomaisten viranomaisten tulee yhteistyössä asianomaisten julkisten ja yksityisten järjestöjen, erityisesti työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, sekä kansallisten ja paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaisesti

a) harjoittaa sopivaa politiikkaa, jolla pyritään antamaan kodin ulkopuolella työskenteleville, perheenhuoltovelvollisuuksia omaaville naisille tilaisuus käyttää oikeuttaan olla työssä joutumatta syrjinnän kohteeksi, ja noudattaa tällöin vuoden 1958 työmarkkinoilla ja ammatinharjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää koskevassa yleissopimuksessa sekä muissa Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymissä, naisia koskevissa normeissa esitettyjä periaatteita, ja

b) edistää, helpottaa tai itse huolehtia sellaisten palvelusten järjestämisestä, joiden avulla naiset voivat tasapuolisesti täyttää erilaiset velvollisuutensa kotona ja työssä.

II. Yleisöön kohdistuva tiedotus- ja valistustoiminta

2. Asianomaisten viranomaisten tulee yhteistyössä asianomaisten julkisten ja yksityisten järjestöjen, erityisesti työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin

a) saadakseen aikaan, että perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien naistyöntekijöiden pulmakysymyksiin kiinnitetään tarpeellista huomiota sitä silmällä pitäen, että nämä työn-

tekijät voisivat todella sulautua erottamattomana osana ja samanlaisin oikeuksin työvoimaan:

b) tarpeellisten ja käytännössä mahdollisten tutkimusten suorittamiseksi tai sellaisten edistämiseksi perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien naisten työssäolon eri näkökohdista, jotta saataisiin objektiivisia tietoja hyvin harkitun politiikan ja toimenpiteiden pohjaksi;

c) jotta saataisiin ihmiset paremmin ymmärtämään perheenhuoltovelvollisuuksia omaavien naistyöntekijöiden pulmakysymyksiä ja saataisiin sitä tietä yhteiskunta toimenpiteillään ja asennoitumisellaan osaltaan auttamaan naistyöntekijöitä suoriutumaan velvollisuuksistaan kotona ja työpaikalla.

III. Lastenhoitopaikat ja -järjestelyt

3. Siinä tarkoituksessa, että saataisiin selville niiden lastenhoitopaikkojen ja -järjestelyjen tarve ja laatu, joita tarvitaan naistyöntekijöiden auttamiseksi suoriutumaan työ- ja perheenhuoltovelvollisuuksistaan, tulee asianomaisten viranomaisten yhteistyössä asianomaisten julkisten ja yksityisten järjestöjen, erityisesti työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa ja tilastotietojen keräämismahdollisuuksiensa rajoissa ryhtyä tarpeellisiin ja asianmukaisiin toimenpiteisiin

a) riittävien tilastojen keräämiseksi ja julkaisemiseksi työssäolevien tai työtä hakevien äitien lukumäärästä ja heidän lastensa lukumäärästä ja iästä; ja

b) ottaakseen selville erityisesti paikallisella tasolla suoritetuilla järjestelmällisillä tiedusteluilla, mitkä järjestelyt ovat tarpeelliset ja asetetaan etusijalle, kun on kysymys perheen ulkopuolella järjestettävästä lastenhoidosta.

4. Asianomaisten viranomaisten tulee yhteistyössä asianomaisten julkisten ja yksityisten järjestöjen kanssa ryhtyä kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että lastenhoitopaikat ja -järjestelyt vastaavat selville saatuja tarpeita ja toivomuksia; tätä varten niiden tulee, ottaen huomioon kansalliset ja paikalliset olosuhteet ja mahdollisuudet, erityisesti

a) edistää ja helpottaa lastenhoitopaikkojen ja -järjestelyjen järjestelmällistä kehittä-

mistä tarkoitettavien suunnitelmien laatimista erityisesti paikallisissa yhdyskunnissa; ja

b) itse järjestää sekä edistää ja helpottaa riittävien ja sopivien lastenhoitopaikkojen ja -järjestelyjen aikaansaamista, joissa hoidosta suoritetaan kohtuullinen maksu tai ei peritä mitään maksua varattomuustapauksissa, ja joiden toiminnassa noudatetaan joustavuutta ja otetaan huomioon kaikenikäisten lasten ja heidän työssä käyvien vanhempiensa tarpeet;

5. Lasten terveyden ja hyvinvoinnin suojelemiseksi

a) tulee kaikkien lastenhoitopaikkojen ja -järjestelyjen olla asianomaisten viranomaisten määräämien vaatimusten mukaiset ja näiden valvonnassa;

b) vaatimuksissa on määrättävä erityisesti paikkojen varusteet ja niille asetettava terveydenhoidolliset vaatimukset sekä muun henkilökunnan suuruus ja pätevyys;

c) tulee asianomaisten viranomaisten järjestää tai huolehtia siitä, että järjestetään lastenhoitopaikoissa tarvittavan henkilökunnan riittävä koulutus eriasteisia tehtäviä varten.

6. Asianomaisten kansallisten ja paikallisten viranomaisten tulee yhteistyössä asianomaisten julkisten ja yksityisten järjestöjen, erityisesti työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, osaltaan huolehtia siitä, että saadaan yleisön taholta ymmärtämystä ja kannatusta yrityksille noudattaa työssä käyvien vanhempien lastenhoitopaikkoja ja -järjestelyjä koskevia erikoistoivomuksia.

IV. Työhönpääsy ja työhönpaluu

7. Asianomaisten viranomaisten tulee ryhtyä kaikkiin vuoden 1964 työllisyyspolitiikkaa koskevan yleissopimuksen ja vuoden 1964 työllisyyspolitiikkaa koskevan suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin valmistukseen perheenhuoltovelvollisuuksia omaaville naisille tilaisuuden sulautua erottamattomana osana työvoimaan, kuulua siihen jatkuvasti sekä liittyä siihen uudelleen.

8. Sitä silmällä pitäen, että perheenhuoltovelvollisuuksia omaavat naiset voisivat sulautua työvoimaan tasavertaisina työntekijöinä ja että helpotettaisiin heidän työhönpääsyään tai työhönpaluutaan suhteellisen

pitkän poissaolon jälkeen tulee asianomaisten viranomaisten yhteistyössä asianomaisten julkisten ja yksityisten järjestöjen, erityisesti työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, ryhtyä kaikkiin kunkin maan olosuhteissa tarpeelliseksi katsottaviin toimenpiteisiin, jotta

a) varmistetaan kaikesta sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä vapaan yleisopetuksen, ammatinvalinnan ohjauksen ja ammattikoulutuksen antaminen tytöille;

b) jotta rohkaistaan tyttöjä hankkimaan itselleen vankka ammatillinen valmennus vastaisen työelämänsä pohjaksi; ja

c) jotta saadaan vanhemmat ja kasvattajat vakuuttuneiksi siitä, kuinka tarpeellista on antaa tytöille vankka ammatillinen valmennus.

9. (1) Asianomaisten viranomaisten tulee yhteistyössä asianomaisten julkisten ja yksityisten järjestöjen kanssa ja ottaen huomioon kansalliset tarpeet ja mahdollisuudet järjestää tai auttaa järjestämään palvelutoimintaa, joka saattaa olla tarpeen, jotta helpotettaisiin pääasiassa perhehuoltovelvollisuuksien tähden ansiotyöstä aikaisemmin poissa olleiden naisten työhönpääsyä tai samasta syystä suhteellisen pitkäksi ajaksi ansiotyöstä pois jääneiden naisten työhönpaaluuta.

(2) Tällaista toimintaa on järjestettävä jo olemassa olevien, kaikille työntekijöille tarkoitettujen palvelumuotojen puitteissa tai, jollei sellaisia ole, kunkin maan olosuhteisiin soveltuvalla tavalla; toimintaan tulee kuulua asian vaatimaa neuvontaa, tiedotusta ja työnvälitystä ja sellaisten tyydyttävien ammattikoulutus- ja uudelleen koulutusmahdollisuuksien järjestämistä, jotka vastaavat naisten tarvetta ja ovat heidän käytettävissään ikään katsomatta.

(3) Palvelumuotoja ja järjestelyjä on säännöllisesti tarkistettava, jotta varmistetaan, että ne todella vastaavat näiden naistyöntekijöiden erikoistarpeita ja taloudellisen ja teknisen kehityksen tarpeissa ja suunnauksissa ilmeneviä muutoksia.

10. (1) On ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin siinä määrin kuin se on mah-

dollista, jotta naisilla, jotka äitiydestä johtuvien perhehuoltovelvollisuuksien tähden eivät katso voivansa palata työhön heti lakisääteisen tai käytännön mukaisen normaalipituisen äitiysloman päätyttyä, olisi tilaisuus jatkaa lomaansa kohtuullisen pituisen ajan menettämättä työpaikkaansa ja säilyttäen samalla kaikki työsuhteesta johtuvat oikeutensa.

(2) Milloin naistyöntekijän työsuhde päättyy äitiyden johdosta, olisi asianomainen otettava huomioon uutta työvoimaa ottaessa niiden vuoden 1963 työsuhteen päättämistä koskevan yleissopimuksen määräysten mukaisesti, joita sovelletaan työntekijöihin, joiden työsuhde on päättynyt työvoiman vähentämisen johdosta.

V. Muita määräyksiä.

11. (1) Asianomaisten julkisten ja yksityisten järjestöjen, erityisesti työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen, tulee yhteistyössä asianomaisten viranomaisten ja toistensa kanssa ryhtyä muihin toimenpiteisiin ja edistää muutakin toimintaa, jolla autetaan naistyöntekijöitä suoriutumaan työ- ja perhehuoltovelvollisuuksistaan tuottamatta haittaa asianomaisten työnsaanti- ja ylenemismahdollisuuksille.

(2) Tässä yhteydessä on kiinnitettävä huomiota siinä määrin kuin on mahdollista ja kuin paikalliset olosuhteet vaativat erityisesti perhehuoltovelvollisuuksia omaavien naistyöntekijöiden kannalta tärkeisiin asioihin, kuten yleisten kulkuyhteyksien järjestämiseen, työajan sovittamiseen yhteen koulutuntien ja lastenhoitopaikkojen aukioloaikojen kanssa sekä kodinhoitotehtäviä yksinkertaistavien ja helpottavien järjestelyjen saantiin halvalla hinnalla.

12. Erityisesti on yritettävä kehittää julkisen viranomaisen alaisena tai sen valvonassa tapahtuvaa kodinhoitajatoimintaa, joka tarkoittaa ammattitaitoisen avun antamista perhehuoltovelvollisuuksia omaaville naistyöntekijöille kohtuulliseen hintaan silloin kun heidän perheensä on avun tarpeessa.